

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

1966 ч.
АВГУСТ
31
СРБД
№ 205 (6536)
Өртөө 2 көп.

СЭТА-НЫҢ ДЫННАДЫ

Бо чылдың август 24-те Айже ужуушуктуң траекториясыне «Ай-11» дээр автоматтыг станцияны салып үндүргөни мурдунда-ла динаткан болгай. Август 26-да Москваның-биле 22 шак 02 минута турда программалга дүштүр станцияны шимчээшкини таарыштыр чорукту ботандырган.

1966 чылдың август 28-те Айже ужуушуктуң уялде Москваның-биле 00 шак 49 минута турда «Ай-11» дээр станцияны ужуушуктуң о-жумнаткан, таарыштыр башкарган. Чедикши-

ниң башкарышының түнелинде автоматтыг станция Ай кызынын түңчү үңгө болгаш Ай-ның ийги совет кылымал спутниги апарган.

Август 28-тен 29-ка чедир үңгө дүртүрүлдү Айың ийги совет кылымал спутниги-биле радио-харылааның 12 сарымын кылган. ол сарымынын үңгө траекториялыг кемчээшкини чоруткан болгаш Ай кызынын дегемин шимчээшкини-биле станцияга тургускан борт системаларының болгаш өртөң приборларының ажы-

лап чорутурун дугайында телематериялыг информацияны алган.

Траекториялыг кемчээшкини сая кемчээшкин апарган. Ай кызынын орбитанын параметрлери санап кылганын чок болган.

«Ай-11» дээр станция-биле харылаа ая. Пролетарият башышкы болгаш темпратура чорутурун кемчээшкини болуп турар.

Ужуушуктуң программасы чедикшиниң күөстүгүн чоруту.

АЖААП АЛЫШКЫНГА ТЕХНИКАНЫ ДОЛУ КҮЧҮ-БИЛЕ АЖААП АЛЫШКЫН БОЛГАШ ТАРАА БЕЛЕТКЕЛИ

БО ЧЫЛДЫН АВГУСТ 29-КА ЧЕДИР 22240 ГЕКТАР ТАРАА КУЛЬТУРАЛАРЫН КЕСКЕН—ОЛ ПЛАНЫҢ О ХУУЗУ-ДУР. Ооң иштинде тапталып кескен 12400 гектар, бастырганы—11102 гектар. Ажаап алышкыч Каз-Хем, Улут-Хем болгаш Танды районнарың барык бүтү аймагылар киришкен. Тараа кезишкениниң темпизинде талааның-биле Каз-Хем район мурал турар, мында 6077 гектар тарааны ажааган. Танды районун аймагыларында 7 муң хире гектар тарааны кескен.

Республиканың шөлдеринде 631 комбайн болгаш 129 жаткалар аймак турар. Ылаңда-ла оларын аймак долу күчү-биле ажаптаары турар-дур. Комбайнга оларлар ортукан ажаап алышкыны 9,8 гектар болуп турар. Техникалы белик бүдүрүчүгү аймакларында аймак органына чок чорутар, транспортту шын эвес ажаптаар турары мост-дактан турар.

Бир комбайн ижең-биле 220 гектар тарааны ажаар ужурул. Ол ижең хей эвес-тир, мичаңгаш техниканы шын ажаптаар болза, тараа культууларының ажаап алышкыны октябрь 1-ге чедир дозуп болур. Комбайн бастырып шыдаас хире тараа республикада чок. Мооң ужуруда кезилең жаткалар дозуу-биле амыр кылдыр чорудар, ийи ооргалыг кылдыр кескериңе «ЖВН-6-ны» ажаптаар херек.

Тарааның иол нуруузу чер белгиле бича берген. Ооң-биле кады чамдык аймак-агылдарын удурутчуларында тараа аймак «жогаан» дээр хөөн туруп келген. Ылаңгыя Бий-Хем районга тараа кезилеңи сонгарлаарының чыдаагы чок. Ындыг хиреде-ле мында чүтле «Тиледе» колхоз кезишкени херек кырында кирген. 26505 гектар тараа культууларында районга чүтле 517 гектары кескен.

Чөөн-Хемчин болгаш Танды районнарың аймак-агылдары ажаап алышкыны база оожук чорудуп турар. Техника-биле эки төсөөлөгөн «Тиледе» колхоз болгаш дүртүрүлүгү станцияны тараа кезишкени көчүт оожук темпизин чорудуп турарлар.

Дүртүрүлүгү ажаап алышкыны шимчээшкини темпизин көчүтүп чамдык аймак-агылдарда хире-хире, «Сут-Хал» колхозта арбайын кескери өрдүлдүр ап турар. Илаңгыя хей тараа баштары черге чыгылап каан турар. «Элге» колхоз комбайнары багаш таарыштыр ап турары-биле тараа санаага артып каан турар, Каз-Хем районун «Октябрь

30 чылы», «Ленинчи орук» колхозтарга сөөртүлгө үеинде хей тарааны чидирип турар, ук аймак-агылдарың шөлдеринге 30—10 килограмм болук тараалар артып каан турар, кестиниң далайыңдар база артып каан турар.

Аймакта саалаалар болза автоагыл-агылдарын транспортту чорутуу үеинде бербейлде болуп тургалар. «Совет Тыва» колхозна августун 26-да № 12 АТА-ның 10 машиналарын чүтле дөртү аймактын турган. № 73—07 автомашинаның чоласчыны Павлова хуну башыр арагалган. Коммунал аймак-агыл министрствотун АТА-ының чоласчылары күш-ажымдын сатылга-турмуш үрөп, аймак өңүлде мөмү чым чоруп турарлар. Колхозтарын болгаш колхозтарын удурутчуларының буруу-биле автомашиналар ажаптаарың баар чүтүлүр, Чаяк, августун 27-де № 1 АТА-ның ийи чүк машинамы хуну башыр аймак чон турган.

Бир эвес аймак-херекти ээ баш-биле көр чүк болза, транспортту чидишпеске өске хемчеглер-биле таарыштыр баша болур. Ио талааны белик хамыктын мурдунда кезер участкастарын шын хууал, комбайнлардан тарааны чорутуу аймак каа черинге чүдүрүп амыр кылдыр органиастар херек. Чүк машинамы бүдүрүчү кузавтарын белик турган, оң сөөртүрүлүгү көчүлдүр хемчеглерин амыр. Автоавтомашинуң ийи эвес-биле ажаптаары органиастар эргежон чүтүлү. Хыялдарың көрүскени чүт дээр, тараалыг ма. шимчээшкин тараа күлөп амыр черге өк-не хей-биле чедип турары хунуушуктуң 10 шактан кезишкениң 10 шакка чедир болуп турар болган. Эртең, кезең чүтле ийи-чынгыс машиналар чорутуу.

Колхозтарын болгаш колхозтарын шимчээшкин хей тараа чыгып берген. Оларын тараа күлөп амыр черинге сөөртүрүп аймак багаш органиастар. Августун 30-ге чедир күрүне шыгжамырың 7398 тонна тарааны урган—ол болза 12,3 хуу-дур. Эртең чылдың ол-ла үеинде

дензэрге ол 2,5 катап хей-даа болза, тараа сөөртүлгөниң темпизин куду болуп турар.

«Кок-Тей» колхозта күрүне шыгжамырың тараа сөөртүрүп эки органиастар, планын ол 4,4 хуу күөскөн, планын амыр 945 тонна кыла-тамы дужаган. Ооң-биле кады ол аймак-агылдан тарааны ботук, шыгы уаг кылдыр чорудуп турарып ийи херек, оң ужурунда санап тараа сохон 150 тонна хире тарааны дегин талааның-биле чидирген. Танды районун «Коммуналин херек» колхозун тараа-агылдары күрүне-ге тараа садарынын планын күөсидиринге чоошуп каан келген. Каз-Хем районда ийи-биле тараа садарынын планын ам 16,9 хуу күөскөн.

Ооң-биле кады аймак-агылдарын хей нуруузу тараа сөөртүрүп оожук темпизин чорудуп турар. Каз-Хемчин колхозтарың хей нуруузуң шимчээшкин хей тараа чыгып берген. «Өк», «Найраал», «Чыраа-Бажы», «Сут-Хал» колхозтардан болгаш өске-даа аймак-агылдардан күрүне шыгжамырың аймак килограмм баша турар кирбес.

Сөөлү хунуруде агаар болду ас, чыгып болуп турар-дур. Ажаап алышкыны темпизин кудуларында кадым-даа чыгылаан көк. Беш чыдым болгаш чымын дүжүт ажаап алышкының шак бурун долу ажаптаар херек.

ЭШ ЛУИДЖИ ЛОНГО ТӨРЭЗН ЧУРТУНЧЕ ЧОРУПКАН

СЭКП Топ Комитетинин чалаан ажаар ССР-ге диктантып чораш. Иланин Коммунист партияның Чингине секретары Луиджи Лонго август 29-та Москван тараан чүртүнче чашкаан. Шемет-ево аэродромга эл Лонгоу СЭКП Т-ның Политбюроунуң кеңигүүн, Т-ның секретары М. А. Суллов, СЭКП Т-ның кеңигүүн, СЭКП-нин Москва хормунуң бирги секретары Н. Г. Егорич болгаш өск-келер барып үзгөн.

ФИНЛЯДИЯНЫҢ ПРЕЗИДЕНТИЗИ У. КЕКОНЕН ССР-ДЕ ЧОРУП

АСТРАХАНЬ (СЭТА). Финляндия ССР-де диктантып чоруп турар Президентин Урхо Кеконен Астраханга ийи хонгаш, оортан СЭКП Т-ның Чингине секретары Л. Н. Бекетов, ССР-нин Дээди Советинин Президиумунуң Даргазы Н. В. Подгорный, ССР-нин Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы А. Н. Косыгин оларын-биле кады самолет-биле ужуушуп чоруткан.

ДЕЛЕГЕ ДЕЛГЕЗИ ХАГДЫНКАН

Куш ажаалынын таады-биле делегидин чорута чаша Киреке ажаптаарын делегидин халгынган. Делегидин 20 чурттарында 300 амыр фирмалар болгаш органиастар ол чүт дегинге киришкен. Чартык ай дугайында куш ажаалының ол делегидин халгынганга 600 муң амыр кичи чораш.

ЧАЗАНА (ТЕЛЕФОН-БИЛЕ) ЧӨӨН-ХЕМЧИЙ РАЙОНДА

ЧАЗАНА (Телефон-биле). Чөөн-Хемчикий «Искра», «Большевик», СЭКП-нин XXII съездин аттыг колхозтары, «Сут-Хал», «Тыва» колхозтары тараа ажаптаарың ба-ка кирген. Бо аймак амыр-хунуруде «Искра» биле «Большевик» колхоз-тарда шимчээшкин чоруп турар.

Тарааның үңгү Сут-Хал, Шем-де база эки «Тыва» колхозун Хөндөгй салбарының Уламы-Даш хонууна 6 комбайн арбай кезилеңде ажаптаар турар. Баштыгы хунуруде 60 га амыр тараа дорт кестинген Ооң-биле чергелештир 5 комбайн 80 га чери тазычалай кескен.

ДОТ-ДАА, ТАВЫЧАЛАЙ-ДАА

КЫЗЫЛ-МАЖАЛЫК (Телефон-биле). Районун аймак-агылдарын шөлдеринде тараа тарааны башкымы бича берген «Барыя» колхозун Хөндөгйде тараа-агылдары чаа дүжүтү ажаап эгелзээр. Чөөн-үгө чедир комбайнлар 300 га черин тарааны тазычалай кескен.

Ол кестинген черин 4 комбайн бастырып киришкен. «Шекперин» тараа-агылдары Улут-Хемче чыгыла-рамы дүжү дорт кестирп эгелзээр.

АЛДЫННАНЧАК АГЫМ

Хлеб, продуктуларың Кызылда сайгарыла баазады. Чылдың-на, бо-ла уелен эгелзеш, ажа-иш манаа хайында бээр. Августун 28—бо чалын сөөлүгү өскүскенин. Ол хун аныгыс-агылдарын оон албан органиастар, бурунче черлери дүштүр туралар-даа, Кызылдын сайгарыла баазадында ажаап бича-да чал шөлзөп чок.

Урени лабораторияларын күзүм-чүк талааны асфальтыг шөл-де машина-ла долган.

Улут лаборант Нина Сергеевна Лайневская лаборатория даштында турган чоласчыны бича саагы-дагыш сунган.

Чөөн ийи дугаар складе барып урунупу—дээр чоласчы чамында аналды манат турган өрдүкү арай-биле өзе халааш, чалын күзү маанай бичаан, Бузулуна: «Хлеб—бистин байламы» диген бижикти машинамың халдиргеш, херик иштинче караш иш.

«Тарааны чалыс-да» чидирп чокка сөөртүлүр!» диген долгун күзүм-чүк улгатыр парлан машинаның чоласчыны чанынга олутураш, складега барып-биле чорутуш. Дүжүлүгү дегини Нина Романовна Резникова ол машинаны тараа-биле кады дегилей каадаш, документтерин көчүтүрүп кыла каалты. Складега чоруткан машиналарын, тарааны дүжүтүп каадаш, келген машиналарын дегилей дегилей шап-каш, дээр чорутуу турар болу.

Сайгарыла баазадының херикин ийи бурун-биле асфальтталыг-тыг, ары-сил-лаа. Аажок үтү дегин дегилей складега үч-шөй-бөсүрү алган тургалык, Мында та чеке складега тараа кургалар черлер бар чүт. Моторлар бир дегилей дагаш, транспорттерин дегилей дегилей чокка шимчээшкин чорутуу-ла турар.

Мэи олутуп келген машина тараа дүжүрү черге барып тура дүштү. Оператор кнопокы база кааптарга автоподъемник бир ийиче чалгылыш дээр, тараалыг чүк машинамы бааза-ла оон-биле кады чалгылыш диген сонда, күзөп долу тараа кургалыга уургайың шы-лазыр төйтүп каан бээр.

Шак мыныг автоподъемниктер тараа кургалар чер. бурунче тургустуң. Машиналар тарааны хал-биле дүжүр чоруткан ам шут адырмалган бис—деп, ийичер эр чугалааш:— Богуң каш машина тараа дүжүртүңүз. Мааша?—деп-дир.

Дөртө машина келди. Кезеңге чедир бежен ажа бээр боор—деп, оператор харылаан.

Бо чылын сайгарыла баазадында бүтү ажаалар колдунда-ла механизастыг. Ам ында ажаалды ийи эвес кылдыр органиастар. Сөөктерин баштайгы хунуруде эгелзеш, дүжү-чүк чокка ажаалдар дегилей органиастарың көрдүң. Тараа арылап, кургалар чаа техникалар бо чылын бааза-ла немешкен. «СОБ-32» дээр кургалыга арылаашкынын чаа башыны ажаптаар кырген. Ол бир шак дүжүлдү 32 тоннамы кургалыг арылаар. Чаа дүжүтү тарааны шыгжаар 10 складегарын белеткен, бо

ТЫВА АССР-НИҢ ДЭЭДИ СОВЕДИНИҢ ПРЕЗИДИУМУНДА

Мал чедикши белеткелди оожук темпизин чорудуп келген. Район, нун суурларынын чаагылдымдыгы дыка чепес. хой-ниининиң чорукчурунунд камагалды бааза-ла чорутуу негелдизинге чедир тургустуу.

Адаутигач чепестерин дыка хуусада дегин, Советтеринг органиастар ажаалы белик дегилей чедир тарааны бича тодарыг хемчеглерин амыр Эрэя район куускомунга, оң дараам эш А. Ч. Монгуша дааппаша, Дээди Советин Президиуму тодарыг доктаалды хууалган.

Ийи айттыг талааны-биле «Колхозтар болгаш колхозтарын тараага шөлүзүргө дээр дээр хууалган дугайында ССР-нин Дээди Советинин Президиумун 1955 чылдың январь 11-де Чарыла Каз-Хем районда күөсиди турарыны дугайында» Тыва АССР-нин Дээди Советинин Президиумун 1965 чылдың август 17-де доктаалыг күөсиди турарыны дугайында ийи айттыг доктаалды хууалган, ол районда байдал эртең чылдыгында бааза-ла өңүл-дөр чедир дегилей. Бо талааны бича дээр «Октябрь 14 чылы» колхозун дегилей хууалган багаш тургустуң. Бо чылдың августун 2-де ол колхозун кызыл-та тараа шөлүзү 80 тонна оттар хууалган, бурун-дүжүлүгү кадым-даа хууалган хууалган, Тараа шөлүзү мал чорутуу дугайында акталар хей-даа болза, акталар холбаштыр кезеглер алдымаан.

Тыва колхозларын экспедиция, ийи 29 актаны, ол-ла колхозун тараа дегилей 10 хунуң ийи-биле оштан турган-биле колхоз-на 198 рубль когаралды чедирген. Орта Сары-Соп колхоз Сөвети шыгжаа шотроф кылган. Чөтө эвес саяла алгыра ол колхозун 200 рубль ажап тараа шөлүзү мал сунуң тургустуң 1500 рубль когаралды колхозна таарыштырган. Оон дээр өскө байдал «Октябрь 30 чылы» колхозта тургустуң. Ийи айдан баштап акталар көрүшкени, ажаа-ла чыдып турар. Ол мыныг чепестер районун өскө-даа колхозтарында далай хей Райкууском болгаш кезде Советтеринг күөсиди комитеттерин уа чепестерин белеткен тараа-биле колхоз кезеглерин ап келген, малдын кадыг чорутуу негелдизинге чедир органиастар шыдаанын шыгыш шүтүчүлүг.

Каз-Хем райкууском болгаш кезде Советтеринг күөсиди комитеттер Нарчатын аймагында боттар-дар талааны-биле чорутуу чепестерин ап чорутуу дугайында Тыва АССР-нин Дээди Советинин Президиуму доктаал хууалган болгаш чепестерин дээр эдөр райкуускомга дааскан.

Чидиригини болдурбас

Топ Комитеттин март Пленумунун болгаш СЭКП-нин XXIII съездинин шимчээшкин күөсидишкан, ийи ажаалың бича чылың бича чылың чакы тарааның эң кыска агротехниктиг хууалар-да, эки шынарлыг эрттигеш, тараа болгаш мал чими культууларының чайгы ажаалдыг мурнуку чылдардан органиастыг чоруткан.

Тараан чуртун хей тарааны бүдүрүп, оң экономиктиг күчүзүн быгылаар дээр, ийи ажаалың бича чылың чакы чилериниң бо чылын ундугун күөсидишкенин халас барбаан. Республиканың колхозтарының, колхозтарының шөлдеринде тараа болгаш мал чими культууларың дүжүдү бир десин эвес-даа болза, эртең чылдарың дээр бээр турар. Амдыында тарааны бышыаан Бай-Тайга, Вуур, Эрэя, Тес-Хем райондардан өске райондарда тараа культууларының ажаап алышкыны хун келген туудун-на улам тулуктап турар. Бо чылдың дүжүдүң бир омагай чүвези сугаттыг, сугат чок-даа шөлдерин тарааның десин эвес сыгыт бээр турары.

Өскө черлерге болаарга, Каз-Хем районун «Октябрь 14 чылы», «Коммунист орук», «Ленинчи орук», «Октябрь 30 чылы» колхозтары ажаап алышкыны массалы-биле чоруда берген. Бо аймак-агылдарын дүжүлүгү комбайнларын «СН-3» деп комбайннарда эде дегилей чыгып кырып, деп ийи, десин эвес эвезүмү тарааларын ажаап алышкыны шынарлыг чорудуп турарлар. Шак мындыг өрдүкү түңкелдерин Тандыда «Коммунист херек» колхозтан көрүп болур. Ийи аймак-агыл культууларың чидирп чокка ажаап алыры ында чугула ийи-биле алдынган.

Ооң-биле кады, чамдык аймак-агылдарда чугула кампанияны баштайгы хунуруде ажаалдыг бүдүрүчүлүгү, шынарлыг кичээттиг иштинде, улук чидирини, дагын кылдыр чорутуу болуп турар. «Кок-Тей» колхоз кезде аймак-агыл культууларың ажаап алышкыны, күрүнеге тараа садарың республиканың аймак-агылдарын мурал кире-даа, ажаап алышкыны баштайгы хунуруде чидирини болдурган. Сөөктерин № 1 бригадында тараа кестирп-гезин баштай эгелзээр, кезде эгелзатарын бөлүктөр аргалары ажаап, комбайнлар бурунчу дугалааны-биле болдурган. Оң түңкелде мурал кезилеңин чоруткан 40 гектар черин кызыл-тазы пажаталган. Чидирини чылдагы комбайның бара-барын чавы сыгыт тараа кестиринге таарыштырп албааның болган.

Каз-Хем районун «Бүрүңгэр» колхозу Хайрыл бригадасының шөлдеринде десин эвес эвезүмү тарааларын база чидирип ажаап ап турар. Чөөн-Хемчин районун «Сут-Хал» колхозу баштай бышыаан арбайн өрдүкү кестириниң түңкелде дүжүтүп, 8—10 хун хиреде кадыган. Мооң чылдага, ажаап алышкыны эгелзээр-не дээр, чамдык комбайнлар буу-хаа хөн кирип, машинаны чүч хире дүргенин чорудуп кестирини барындаалайын турганында.

Оон аңгыда, тарааның чидирини шаңгарга арылаашкын үеинде, бастырылган тарааны ховдан шаңга, шаңдан шыгжамырың чедирп дашылаар үеде база хей бөөн турар. Чүгө арылап саалаары артык тарааны аштаттыңан, ботук, амыр шөлдерге теп будаңнар чоруткан бөр. Борта будаңнашкының өске фактыларын база айтты херек. Бий-Хемчин «Тиледе», Каз-Хемчин «Бүрүңгэр», «Октябрь 30 чылы» колхозтары, Тандының «Тиледе», «Менегей» колхозтары ажаап алышкыны үеинде комбайнлардан тараа сөөртүрү машиналарын кузавтарын тараа төгүлбөсү белик, беликпей албай, десин эвес оруктарга бича эвес чидиргелерин болдурган. Ажаап алышкыны үеинде дузалаалары-биле «Октябрь 30 чылы» колхозче Кызылдың № 1 АТА-ының чоруткан машиналарын тараа сөөртүрүгү беликпей чок, кузавтары ийи болулаан. Тарааны шаңгары сөөртүп күш чепелен турган аймак-агыл ол машиналарын кузавтарын бунд амыр хунуруде дугуунада септен кылдыр ужура тараарышкан. Күшү хөө амырлар нугулааында колхозтар, колхозтарын боттарың күшү, хериги-биле чоруттуңар. Аймактың чедикшиниң механизатор, тарааны, чоласчы, тускай эртеңиң, удурутчуң кижи бурунчу даалганы ылалыг медрес бичириден ол ханаарың. Чамдык участкаларда тарааларың бича-ды, чезиңде белик болуп турар. Аймак-агылдарын удурутчулары, тускай эртеңиңкири бо байдалды көчүт кичээттигилер көрүп, кадыг арга-биле кестирин, техниканы канчаар таарыштыр ажаап алышкыны медресиниң шимчээшкин ужурул. Борта мурнакы шөлдерин дүжүлүгү, сүзгөн ийи-биле ажаап чорутуу. Таарыштыр дегилей комбайн-биле чавы сыгыт тарааны кестирбес, дүжүтө чидирп болу бээр чидирп бугу оруктарың дугаар херек.

Чидирини болдурбасың эң кол аргасы—ажаап алышкыны машиналарын ылалыг ажаап алышкыны хандырып, ажаап алышкыны темпизин дүргелдир, ажаап алышкыны беликпей болуп, Сөветтерин кезең хунуруде бугу тараа бичып, харын-да эвиреп келер. Бича ажаап алышкыны узамыштырган туудун-на, чидирп улгатыр алар. Бичи-ле чидирп болган тараалыга бурун шыгыш көрүп, үңкел байкал— тарааны төгөлзөр, амырды көрүп, үңкел когарал чедир чорутуу анаа эрттирп болбас. Шөлдерин уюнда-багында, кыдыларында тургузулган тарааларын ажаап көрбөс, херик албас хөннөр турбас ужурул. Артып каан тарааларын ол кадыры-биле кезип, дүрбаштап тургаш, ажаап алышкыны бича дээр демиселдиниң эрге-анын негеп турар.

Тараа дээр тулушукуну шаңгычтар, чидирп-биле демиселге партия, совет болгаш каа аймак-агыл органының ролон өстүрүп, хой-ниининиң контролон оңа күштелдир херек. Ажаап алышкында кирип турар коммунист, комсомолчи кижи бурун чидирп-биле демиселди белик үлгери болуп ужурул.

Чөөн-Хемчин районун «Искра» биле «Большевик» колхозтары тараа ажаап алышкыны массалы-биле чоруда берген. Бо аймак амыр-хунуруде «Искра» биле «Большевик» колхоз-тарда шимчээшкин чоруп турар.

Чурттуң тараажыларында

Совет Эвезилгениң Коммунист партиясының Топ Комитетинин март Пленумунун болгаш партияның XXIII съездинин шимчээшкин күөсидишкан. Айма-Ата, Лу-гашек болгаш Амур областарын кезде аймак-агылдарын ажаап алышкыны бо чылын тараа культууларының эки дүжүдү өстүргөн болгаш күрүнеге тараа садарың планын, рын чедикшиниң күөсидишкен.

Күрүнеге тараа дүжүрүп ол областар тургустуулашкан.

Россия Федерациясының мелиораторларың септары Рязаньга болуп эркен. Сугарыла болгаш кургалыга системаларын ажаап чорутуу улам ийи хөгжүлгөни болгаш ажаап алышкыны аргаларын дугайында ажаап-агылдарын оң киришкенин чорутуу, а ол ийи хөгжүлгөни чорутуу эвес ажаап чедир ажаап алышкыны айттыргалары чугалашкан.

Рязань областын колхозтар болгаш колхозтарын картофель ажаап алышкыны кестирген. Ол кузавта мында барык 100 муң гектары эгелзээр. Беликпей черлеринге картофельди чүдүргөп, чорудуп турар. Картофель ажаап алыр-биле механизастаан 1500 амыр зөөлөкү област тургустуң.

Новосибирск областын аймак-агылдары баштайгы мелион амыр гектары тарааны кестирген. Кестирген тараалың ден кезип бастырып алган. Областың колхозтарының болгаш колхозтарының тараа шөлдеринде дүжүт чалгай, гектарлар на ортуула-дык 16—17 центнер чедип турар.

Тыва АССР-нин Дээди Советинин Президиумун эгелзеп тургалыг Эрэя районун чөр-чөр Советтеринин органиастары ажаап алышкыны дугайында райкуускомун дараам эш А. Ч. Монгуштуң ийи айттыг болгаш «Колхозтарын база колхозтарын тараа шөлүзүргө дээр хууалган дугайында ССР-нин Дээди Советинин Президиумун 1955 чылдың январь 11-де Чарыла Каз-Хем районда күөсиди турарыны дугайында» Тыва АССР-нин Дээди Советинин Президиумун 1965 чылдың август 17-де доктаалыг күөсиди турарыны дугайында ийи айттыг доктаалды хууалган, ол районда байдал эртең чылдыгында бааза-ла өңүл-дөр чедир дегилей. Бо талааны бича дээр «Октябрь 14 чылы» колхозун дегилей хууалган багаш тургустуң. Бо чылдың августун 2-де ол колхозун кызыл-та тараа шөлүзү 80 тонна оттар хууалган, бурун-дүжүлүгү кадым-даа хууалган хууалган, Тараа шөлүзү мал чорутуу дугайында акталар хей-даа болза, акталар холбаштыр кезеглер алдымаан.

Тыва колхозларын экспедиция, ийи 29 актаны, ол-ла колхозун тараа дегилей 10 хунуң ийи-биле оштан турган-биле колхоз-на 198 рубль когаралды чедирген. Орта Сары-Соп колхоз Сөвети шыгжаа шотроф кылган. Чөтө эвес саяла алгыра ол колхозун 200 рубль ажап тараа шөлүзү мал сунуң тургустуң 1500 рубль когаралды колхозна таарыштырган. Оон дээр өскө байдал «Октябрь 30 чылы» колхозта тургустуң. Ийи айдан баштап акталар көрүшкени, ажаа-ла чыдып турар. Ол мыныг чепестер районун өскө-даа колхозтарында далай хей Райкууском болгаш кезде Советтеринг күөсиди комитеттерин уа чепестерин белеткен тараа-биле колхоз кезеглерин ап келген, малдын кадыг чорутуу негелдизинге чедир органиастар шыдаанын шыгыш шүтүчүлүг.

(СЭТА).

АМЫДЫРАЛГА БОТТАНДЫРБЫШААН...

берген өшкөрдө амыралыктыктык четкестерин сойгалды өөредилге чымыла соруу айтылганар. Элегестин ортумула ажил-чылга талалы-биле кинтерилд-лаа болза, өөреджизиндиге багыт талалын кен. Школадан 85 өөреникчилер сурган. Чылдагылар—конт четкестерин база башкы кыл чылдын солтурчу болур. Эге кын шымыр биликтин, ара-туулы башкылар-биле четче кыл хууну чууга айтырын апар талалы-биле элегестилерге дымкын министрствору боуза чедирер чууга.

Совет башкынын чагай телен чок ийи-чагыс кымын районга ам-лаа бар. Кында казыкшылга школадан тору турган Дуюбган дээрлик лап турган, ажилды буурады а башкыларын арагае хандып, албан-хулөөенгилден кен. Вей-Хаак ортумак школ удууртукчу турган Гайдуу болу негелде чок, салдычачы болган. Тыва дил башкыны өг-буузелден каал, аморалды дил кылган, ажилында бол тая келжигүнден удуурткен.

Чаз өөрелдиге чылмыда ра кылдыр-биле четчелеттинген кылларын амыдыларын өк ажилдыларыга таарымчалык дө «Тыва кобылты» комбинат вер Россия» колхозта тур Школадарын бедик мерг удууртукчу калдыр-биле бич O. HOI

түннелинде, ол 60 чылдың би-
тымында чук хойдан-на 103 э-
ны менди доруктурган. Оон 6
даг-на кыргааг дугу 1 кг 97
чедип турар. Бо чайын Арат
юн колчуз эки смарктен. Ха-
еки ажалдааны дөө колхоз
чери анаа эрткен чылын уш-
гааны, а бо чылын базз ушту
де телевизор кылдып тыыска

А. НУГУУРАК.
(Бистиг тусгай корр.)

тынаны «Күш-ажылчы эрес-ман
Салчакты «Күш-ажылчы шылгар

Чайдып Салчак (солатай тазаны
тудут шолүнде.

Фото А. СОД

[illegible]

A black and white photograph of a woman, likely of Armenian descent, looking down with a somber expression. She is wearing a headscarf with a light-colored background and dark, irregular spots, and a plaid shirt. The lighting is dramatic, with strong highlights on her face and shirt, and deep shadows elsewhere. The background is dark and indistinct.

Фото В. ХУДЯЩЕВТИИ.

ажыда бар түрүр чечтирини дүгүн жайындашымдар дээрин бузууракетер.

Сентябрь 20-ге чедир мал чечини чечтин-биле белетте- оларым кышгааларга себүртү хойну тарым бозадырын ортап- сестелтегин, чаа кажжа- ларын түдүүн дүгүн доозар дүжүт ажалдашым кына хууса- да, чыдыр чокка чорудар, савач- нарын буруч-биле бозун, сарат- чар дуйабына кыйгырыны бо- лотат хураалы кайракчыл- хууэл алган. Малды менди кыш- тагалар, оң продуктудун би- дилер — малчынарынч берген сүдү мыды.

Оз-ла хураал районун көдө- ажал-агынында муугакчаларын- дун 10 кижиге СЭКП райкомун бозаш райкүүсөөнүн Ху- дукт бижиктирин, 32 кижиге өр- тектеш шаңдаларын тымсыкан.

С. ПАВУ,
«Шиньын» корреспондентия.

гис Дамдын-оол манга кичуг эки аймагдынын бригадир И. Нарыльков, бригаданың бажигуннери мактаан. Устунде ий бажыны дооскан соонда, тудугжулар 4 аал ишти чурттаа 2 бажыны база кылып доозарын хулузгено, оок да фундаменттиин салган. Олар оон эске бажындарнын тудуглары Улуг Отбарынын байырлыгына туткустур кылып доозары биле куженишиниин аялдап турган.

садар планын хойжулар 41 тонна
кыдыр куустектин дөнгөлөгө
аргакто.

Тургуннан кыргыздыздыа ажал-
тан турар колхозчулардан штер Сим-
зан-бол Ытпачы, Оюн Калкыду,
Оюн Мантпачыча, Хуна Биче-кы,
Мал-бол Биче-кы, Борбак-бол Севял
болотк өшкөр-дээ ахыл нормазын
хуу буру 140—160 хуу чедир куу-
сепил, сойдалыстг чарыштын туу-
ризичилыры болу бергеннер. Кыргыз-
дыаа Баян-Кол ортукм шкылазын
устуку класстынны өөрөнчилери
дээ киркиш турар. Кыргызда уу-
учулгешкан, хойжулар пландан
ажыр курунне ам-дээ хуу дукту ки-
нөр.

Ныргакынын улуг унунда буга ун-
туруп сугарбан, тарыван черлер
барык чок.

«Ныра-Бажи» совхозтун тараа-
кылары (директору эш Аржаалай,
кол агроному эш Бардаханов) каш
улашты кызыл-калдына та-
рыжып, чөгөнгө дүжүттү ал кел-
ген.

Көк-Тал, Элеининг-Хову, Ка-

Лаостун патриоттарынын чедишинин

АНОП. (СЭТА). Лаостун Хосталатын уусу армиясынын дайынчыла- август 23-те доозуган айнын ише- де барыны белгүлөгөдиги шериге- биле кадыг-дошкун туучушкунга- да дайыннын 1.577 соодатарын- гаш офицерлерин чыккалдан үгөт- төн.

«Патет-Лаонун үнү» ра- дындадын барымалааш, ВИ- тилелдин дамчыды турал- алырга, ол-за үнөдиги иштине- дүг патриотчу күштери дей- гирт самолетун атыган аткан- шеригин хей саняныг дерин- хунаш алган.

Пренса Латина агентлигинин корреспондентининин Боготадан дыйнаш-биле азырга, ол шажыалга хемчеглерин тарааччынарга укур держи уугедегилерин куштелидирери-биле камсызлаштыр чорууду турар. Партизаннарнын бир отряды-биле тавадалышканын уезиде чазак шериглери 15 кижини адуруп, 15 солдаын балыглаттырып когаран соода бо шажыалга хемчеглерин азелеп.

мышыкыны чорттан; Салта биле Жүзүй молжурларда чыгыр заводларга чыкса уениң ажыл соксадышыкынары баса болтуган.

«62 профсоюзлдерниң каттыгышыкыны» медегилди парлар үдүрүп, ажыкчыныарың демисиле биле ап-сеткил каттыгышыры г а з ы н илергеилең турар.

ЧИЛИ

ТАВАНА Чилиниң «Удичато» дээр ап уаут металлургия заводунуң уш муң ажыг ажыкчынары болгаш албан-хаакчылары бүтү-нитий ажыл соксадышыкыны чортуруп турар. Олар ажыл төлөврин беделерин бүдүрүлгө ээлеринден неген турар.

Пренса Латина агенттигиниң корреспондентиниң Сантьягода

тур, улутурунч кыска адырларга жазылып азыркы жашыл бакса кескишманы база арттырган.

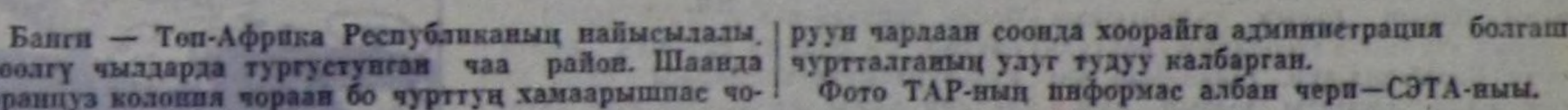
Түрүмүңиз чеч-көлдөрдө азотунга туюк хире ашылчын чон-көлдө жаш хуңерини келте ашылга үймөз.

р азыл телевизордери кетип турар,

АВСТРАЛИЯ

АНБЕРРА. Австралиянын мал ажилдиги үзүл формаларын өзүнүн 200 ашылчынчылары — чурт-үндөни чоңунга түзөктөйлөр ашыл кескишманын чоңулдурунган. «Австралиянын ашыл бадаларын кетип турар бле» деп кетире өзлөргөн олар кеткен.

(СЭТА).

а пайырылып быжыгдарым, күрөткөчүлөрүм, демократтарым, интерна улам ыңай көжүдөттү ажал-агыткы, пол-амамыралыгым Советтеринин бедидери, социалистик бугдери, коллективтеринин ботторугузгазын болгаш ыңаи-цын күштөддери — партия-олитикамын боттадырар дээл дөмө массаларын идеялейлгил улам ыңай бедидеринге иди»

бурунгар, коммунизмче бистик-шенинг шимчээшкенин истик-а үлдөткөн харын ында болуп

В. СТЕПАНОВ.

